

Szakmai vezetői beszámoló, értékelés a TÁMOP 3.1.4. pályázat
2009/2010-es tanévben
lebonyolódott fejlesztéseiről, programjairól

Az előkészítés időszaka

Augusztusban a módszertani továbbképzések során megismertük a kompetencia alapú oktatás új oktatás-, és tanulás-szervezési eljárásait. Első feladatunk az volt, hogy kigondoljuk, megtervezzük, hogyan alkalmazhatóak ezek a zeneiskolai oktatásban, milyen módon adaptálható és illeszthető bele a művészetoktatás rendszerébe az új pedagógiai irányzat, illetve milyen módszertani fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy ez az új szemlélet a gyakorlati munkánkban is megjelenjen, és váljon a lehető leghatékonyabban és életszerűbben a tanítási-tanulási folyamat részévé.

A szeptembertől decemberig tartó időszakban tanáraink azon dolgoztak, hogy előkészítsék a kompetencia alapú oktatás bevezetését, és az új oktatásszervezési eljárásokat alkalmazva a TÁMOP-ban vállalt innováció részét képező programokra felkészítsék mind saját magukat és mind a bevont tanulókat, tanulócsoportokat is. Az új irányok megismerése, megismertetése, lehetőségeinek feltérképezése határozta meg a tanév első 4 hónapjának munkáját. A pedagógusok módszertani-tanítási kultúrájuk folyamatos fejlesztésével, a kompetencia alapú oktatás lehetőségei által adott pedagógiai módszerek kipróbálásával, használatával, az iskolai tanítási folyamatba való fokozatos, kísérleti jellegű beültetésével megalapozták a továbbhaladás gördülékeny útját, mind az intézményi innováció, mind a majd soron következő pedagógiai program és helyi tantervek fejlesztésének, átdolgozásának tekintetében.

A TÁMOP 3.1.4.-be bevont tanszakok: gitár, furulya, fuvola és szolfézs tanszak (ezen belül szolfézs és kórus tantárgyak) vonatkozásában a pedagógusok nagyon sok új elemet építettek be mindennapi munkájukba, melyek számukra és növendékeik számára is az újdonság erejével hatva remek előkészítése – mint egy „rászoktatás” – volt a második félévben rájuk váró komoly programokra. Ezek a kezdeti, bevezető, a gyerekeket az újdonságra ráhangoló módszertani eszközök, (feladatok, újszerű szemlélet, új tanórai elemek) a pedagógus mappa mellékletét képezik.

Javaslom, hogy a mindenkori újként belépő kollégák elsőként ez anyagokat forgassák, olvassák, ismerjék meg és alkalmazzák tanításukban, fokozatosan, lassan vezessék be, először mindig csak keveset, mert fontos, hogy a nagyobb szabású újfajta oktatásszervezési eljárásokat alkalmazó komplex programok előtt (modul, témahét, projekt) ne maradjon el az előkészítés. „Nem szabad ajtóstul rontanunk a házba”!

Ehhez segítséget az akkor már mentorként funkcionáló kollégák adnak majd.

A megvalósítás időszaka

A tanév második felében bonyolódott le a projekthez kapcsolódó összes program. A nagyon tartalmas és sűrű 2. félév a következőképpen alakult:

A 2. félév során a saját innováció keretében

a szolfézs tanszakon:

szolfézs tantárgyban

„Játékos farsang – Farsang a népzeneben” című modul;

„A barokk kor és a barokk táncok” című projekt;

„A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret” című témahét;

kórus tantárgyban

„Ismerd meg önmagad!” című modul;

„A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret” című témahét;

a furulya, fuvola tanszakon:

„Kamarazene” című modul;

„A barokk kor és a barokk táncok” című projekt,

„A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret” című témahét;

a gitár tanszakon:

„A sokarcú elektromos gitár” című modul;

„A barokk kor és a barokk táncok” című projekt;

„A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret” című témahét

került kidolgozásra és lebonyolításra.

Gondolatok, vélemények, javaslatok a moduláris oktatási formával kapcsolatban.

Véleményem szerint az új tanulásszervezési eljárások közül a leginkább a moduláris oktatás, a modulok alkalmazása áll legközelebb a mi iskolatípusunkhoz. Mivel ez a tananyag feldolgozási mód kooperatív technikákra épül, a csoportos oktatásban a normál tanórai keretek között alkalmazható, nem igényel órarend változtatást. A hangszeres oktatásban viszont a modulok feldolgozásának idejére a tanárnak át kellett szerveznie az órarendjét, mert a növendékeit csoportként, egy időben kellett behívnia. Ez a kollégák elmondása, beszámolóí alapján nem volt egyszerű, hisz a gyerekeknek sok más iskolán kívüli délutáni szabadidős elfoglaltságuk is van.

Mindezek a nehézségek ellenére mégis azt gondolom, hogy egy modul keretein belül nagyon sok izgalmas, pedagógiaiilag hasznos témakört lehet feldolgozni. A visszajelzések alapján a növendékek is nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták ezeket a foglalkozásokat, a kollégákkal együtt nagyon élvezték. Egy modul lehet 1-6 tanóra időtartamú, az adott témakörtől és a feldolgozás tervezésétől függően. Tehát az időtartam nem kötött, így praktikusán változtatható, milyen hosszúságú modult kíván feldolgozni egy adott tanár az

adott tanévben, így a munkatervbe könnyebben tervezhető, beilleszthető, időpontja változtatható.

Gondolatok, vélemények, javaslatok a projektoktatással kapcsolatban.

A projektoktatási periódus az egyik legsikeresebb „dobása” volt ennek a tanévnek. A projektoktatás is kooperatív technikákra épül, így nehézségei csak a fentebb (a moduláris oktatásnál) említett okok miatt adódnak. Pozitívumai viszont annál inkább kiemelendők. A növendékek egy adott témakört, problémát járnak körbe, dolgoznak fel minimum 3-4 héten keresztül, melynek végén produktum születik meg, (szellemi, zenei, színpadi és „kézzel fogható”) ami a reprezentatív bemutatás, ehhez kapcsolódó program megszervezésének lehetőségét kínálja (pl.: projektnap, tematikus program, hangverseny, kiállítás, prezentáció). Egy projektoktatási periódus végén a szülők, a tantestület, a város vagy akár a média is beleláthat az iskola munkájába. Értékes „reklámfelület” is lehet egyben.

Az idén a saját innovációként feldolgozott „Barokk zene és a barokk táncok” című projekt a következő programokkal társult a „Tavaszi Zsongás”- összefoglaló név alatt.

- Kertész Ildikó barokk fuvolaművész mesterkurzusa és koncertje Szilvágyi Levente csembaló művésszel.

- Szilvágyi Sándor gitárművész mesterkurzusa és koncertje.

- A Symphonic Brass barokk korbemutatója.

- „Barangolás a barokk művészetekben”-címet viselő projektnap.

Ezek a programok nagyon sikeresek és reprezentatívak voltak.

A projekt vonatkozásában a témaválasztás tekintetében ügyesebbnek, körültekintőbbnek kell lennünk a következő években. A barokk kor és a barokk táncok igen nagy, komplex témának bizonyult. A rendelkezésre álló 4 hét alatt nem igazán lehetett mélységeiben megismerni ezzel a művészettörténeti korról, a gyerekek „mindenből kaptak egy kicsit”. Az természetesen igaz, hogy kicsi növendékeknél nem is lehet az a cél, hogy számukra megterhelő mennyiségű és nehezen befogadható információkat, ismeretanyagot dolgoztassunk fel velük, hisz a projekt pedagógia lényege, a saját tapasztalatszerzésen alapuló izgalmas, érdekfeszítő ismeretszerzés az adott korosztály, célcsoport életkori sajátosságaihoz igazodva.

Javaslom, hogy a következő témaválasztásnál kisebb, szűkebb témát határozzunk meg, illetve, ha egy művészeti kort szeretnénk feldolgozni, akkor szűkítsük, határoljuk be konkrétan a koron belül, mit szeretnénk megismertetni a gyerekekkel. (pl.: zeneszerző, műfaj, hangszer, operák karakterei, szereplői, életvitel)

Idén minden bevont tanulócsoporthoz kivette a részét a projektből, ez nem kell, hogy mindig így legyen, 1-2 tanulócsoporthal is lehet hatékony projektet feldolgozni, így szervezési szempontból sokkal egyszerűbb a program lebonyolítása.

Egy projekt feldolgozása a csoportos oktatással a leginkább kompatibilis, így célszerű a szolfézs, zenetörténet és kórus csoportokat továbbra is bevonni a fenntarthatóság idejében.

Gondolatok, vélemények, javaslatok a témahétrel kapcsolatban.

A témahét, mint tanulószervezési eljárás önmagában nagyon remek, és hatékony tanulási forma. A csoportos oktatásban igen jól alkalmazható. A TÁMOP-pályázatban a következőképpen definiálták a művészetoktatási intézményekre:

„A témahét az Alapfokú Művészetoktatási Intézmények specifikuma okán 4 ill. 6, nem folyamatosan szervezhető – témaközpontú – tanítási órák időtartamát jelenti.

Az Alapfokú Művészeti Intézménytípus esetében nem minden tematika kidolgozása esetén megvalósítható a témahét 3-5 napjának folyamatos tervezése. Nehezen szervezhető a több intézménytípusból érkezők ilyen struktúrában történő mozgatása, az órarendek átszerkesztése. Mivel a művészeti oktatásban részesülők hetente csak 4 illetve 6 órában foglalkoztatottak, ezért a pályázói kör szakmai vezetése arra a megállapításra jutott, hogy az AMI specifikuma okán nyerjen elfogadást a témahetek ilyen történő szervezése, megvalósítása is, vagyis a nem összefüggő rendszerben való lebonyolítása is. Ez azt jelenti, hogy akár 2-3 hetes időszakot is átölthet a megvalósítás. Természetesen egy hétvégébe beletorkolló, kulturális rendezvénysorozatban kicsúcsosodó témahét esetében az összefüggő 3-4 napos tervezés is megjelenhet.” (Ráplai Györgyi – a TÁMOP 3.1.4. szakmai koordinátora)

A témahét feldolgozásának nem feltétele a kooperatív tanulási technikák alkalmazása. Hangszeres tanáraink így a bevont gyerekekkel egyénileg dolgozták fel a kidolgozott innovációjukat. Egy példa: ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy László Virág a 23 növendékével 23x4 foglalkozásban, azaz 92 foglalkozással dolgozta fel a témahetet.

Ez természetesen nem volt életszerű, felvállalható, így a hangszeres tanárok csak bizonyos részeit vitték végig a témahét programnak.

Azt gondolom, a hangszeres oktatástól így ez áll a legtávolabb, és a legnehezebben megvalósítható eljárás. Persze, itt is lehetne kooperatív feldolgozásban gondolkodni, de ez megint csak a fentebb említett másik két eljárásnál felvázolt nehézségekbe ütközne.

A csoportos oktatás jobban elbírja a témahét feldolgozását, de a heti 2 tanóra miatt nem szerencsés a 2-3 vagy akár 4 hetes megvalósítás. Ez esetben inkább projektnek nevezhető, és érdemesebb is inkább projektet feldolgozni, ha már ennyi időt szánunk rá a tanévből.

A Pedagógiai Program és az ahhoz tartozó Helyi tanterv(-ek) módosítása

Az intézmény Pedagógiai Programjának módosítása megtörtént. A pedagógiai program főként a fenntartási időszakra vonatkozó kötelezettségeinkkel került kiegészítésre, illetve az új oktatási-módszertani szemlélet leírásával.

A pályázat jövője

A következő tanév kiemelt feladata, hogy az idén bevont pedagógusok segítségével kiterjesszük az új oktatási módszereinket, és megismertessük és elsajátíttassuk 2 újabb kollégával. Olyan, iskolán belüli mentorálási-rendszer kialakítását vettük tervbe, melynek keretein belül az innovációt most kidolgozó pedagógusok lesznek az új bevont kollégák szakmai vezetői, tanácsadói, „továbbképzői”. Ezt a rendszert állandó, folyamatos gyakorlattá szeretnénk tenni az iskola életében, hisz nagyon fontos, hogy néhány év után a tantestület egységes pedagógiai és módszertani koncepcióval dolgozzon, minden tanuló számára hasonló oktatást és minőséget biztosítva végezzük munkánkat. Ennek beépítése szükséges lesz intézményünk Minőségirányítási Programjába.

A tanulócsoporthoz tartozó definíciójának változtatását Sípos János segítségével elfogadta az OKMTI. Így tehát adott hangszeres tanárnál minimum 3 fő már tanulócsoporthoz számíthat a jövő évtől, célszerűen azonos vagy egymás melletti hangszeres évfolyamokra járó növendékeket jelent.

El szeretnénk érni, hogy a fenntartási időszakban a minimális kötelező elvárásnak kelljen megfelelnünk, miszerint 4 bevont pedagógussal 7 tanulócsoporthoz iskolai szinten 1 modul, 1 projekt és 1 témahét legyen kötelező tanévenként, hiszen, mint a pályázat végén kiderült, 5-6-szorosan „túlvállaltuk magunkat”, ennek következtében rengeteg értékes munka született meg, de ezeket, ilyen mennyiségben nem kell továbbvinni a következő években.

Továbbá célunk, hogy minden évben 2 újabb kollégát vonjunk be a rendszerbe, így 2015-re összesen 14 pedagógust „képez ki” saját magának az iskola, akik a kompetencia alapú oktatás módszertani háttérének ismeretében képesek lesznek az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, illetve a szociális, életviteli és környezeti kulcskompetenciák fejlesztésével együtt, az új tanulásszervezési eljárások alkalmazásával nevelni-oktatni mind a hangszeres mind az elméleti tanszakokon növendékeinket.

Amire feltétlenül figyelniünk kell, az iskolai munkatervben (amennyiben tanítási időn kívüli programot is magában foglal valamelyik fejlesztés) a két félévben arányos terheléssel elosztva kell meghatározni a programok időpontját. Ebben az évben minden a 2. félévre tevődött és ez nagyon is megnehezítette, sőt helyenként ellehetetlenítette az alapfeladataink ellátását.

A TÁMOP 3.1.4. pályázat mindenféle „sutaságával, szervezetlenségével”, olykor átláthatatlanságával együtt is nagyon sok lehetőséget, utat nyitott meg iskolánk, tanáraink, növendékeink számára.

Mi, bevont pedagógusok olyan módszertani tudást, ismereteket, eljárásokat sajátítottunk el, dolgoztunk, fejlesztettünk ki, amelyekkel csakis gazdagodott pedagógiai módszertárunk. Olyan oktatási szemléletet ismerhettünk meg, amely sokkal nyitottabbá tett bennünket a változásokra, arra, hogy érdemes keresni az alternatív utakat a zeneiskolai oktatásban is, hisz így könnyebben reagálunk a társadalom változásaira, hogy az általunk tanított gyermekek igényeit sokkal inkább ki tudjuk elégíteni, és a művészeti iskola szolgáltató jellegét erősítve „élvezeti cikké tenni” a zenetanulást. Mindez persze nem jelenti, jelentheti azt, hogy az alapfeladataink ellátása háttérbe szorulna, sokkal inkább a kettő egymás mellett élésére, az új szemlélet és klasszikus értékeink egy rendszerré való összeolvadására kell törekednünk.

Azt gondolom, óriási lehetőség volt ez az intézménynek, hisz soha nem látott mértékben tudtunk jelen lenni a helyi sajtóban, a város kulturális életében, sokan megismerhettek minket, betekintést nyerhettek a munkánkba, fejlesztéseinkbe, ez óriási haszon volt most, a 10. jubileumi évünket ünnepeelve.

Azt szeretném, ha a Kontrasztok név egy ismert, „minőségi zeneiskola-márkává” válna a városban, amit 5 év múlva már nem kellene senkinek sem bemutatni, ha szóba kerül.

Munkáink jövőjéről:

A barokk projekt során feldolgozott művészettörténeti tárlat munkáiból, tárlatvezetési szövegéből egy oktatási kiadványt, füzetet lehetne készíteni, hogy az utókor számára bármikor elérhető legyen.

A modulok során létrejött értékes, kézzel fogható produktumokat úgy szintén érdemes lenne „nyilvánosságra hozni”, akár egy kis kiadvány formájában, vagy a honlapunkon a későbbi években erre egy oldalt nyitni, ahová ezek a munkák feltölthetők.

Pécs, 2011. március

Véghelyi Ákos
szakmai vezető